

Motion till riksdagen
2012/13:C243

av **Marianne Berg m.fl. (V)**

Vårdnads- och umgängestvister

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utfärda en försöksförordning för de tingsrätter som arbetar med konflikt och försoning så att man kan ta in familjerättssekreterare som sakkunniga vid muntliga förberedelser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagstiftning om att domstolar ska kunna förordna sakkunniga med särskild barnkompetens i familjemål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör finnas specialdomare (familjedomare) med erfarenhet och kompetens vid varje domstol.¹

¹ Yrkande 3 hänvisat till JuU.

Fel! Okänt namn på

Bakgrund

Konflikt och försoning är en ny form av handläggning av vårdnads- och umgängestvister. Den innebär att man istället för att avgöra tvisten genom huvudförhandlingar och en uppslitande process vid domstol, arbetar tillsammans med familjerätten med att få föräldrarna att inse sitt eget ansvar för barnets behov och relationer så att inte barnet fortsätter att komma i kläm mellan föräldrarna efter en avkunnad dom.

Modellen kommer från Norge och i flera domstolar har man börjat handlägga vissa vårdnadsfall efter denna modell. I Norge lyfts barnkunskapen in i processen genom att domstolarna förordnar barnpsykologer som sakkunniga och tillsammans med domaren hjälper man parterna att med barnens bästa för ögonen hitta överenskommelser som ska hålla i framtiden. I försöksprojekt vid några svenska domstolar har man i avsaknad av denna möjlighet påbörjat ett samarbete med familjerätterna. Familjerättssekreteraren medverkar vid de muntliga förberedelserna och fyller samma funktion som den sakkunnige i den norska lagstiftningen. Det innebär att en familjerättssekreterare får i uppdrag att genom samarbetsamtal och genom att hjälpa till med kontakter med övriga socialtjänsten eller t.ex. BUP hjälpa föräldrarna att se barnens behov, bli säkrare i sina föräldraroller och minimera sina konflikter.

Vidare får familjerättssekreteraren i uppdrag att ha barnsamtal och inhämta upplysningar från t.ex. förskola och skola. Dessa uppdrag redovisas sedan vid det kommande sammanträdet i tingsrätten och utgör bakgrundsmaterial för föräldrarna att komma fram till en överenskommelse som tingsrätten kan godkänna. Föräldrarna kan även vara överens om att ha fortsatt kontakt med socialtjänsten.

Metoden har visat sig mycket framgångsrik och flera domstolar och familjerätter är intresserade av att använda den. Idag sker försöksverksamheten genom att föräldrarna erbjuds att delta frivilligt. Metoden används aldrig vid tvister där det finns en aktiv missbruksproblematik, där någon av parterna har en allvarlig psykisk sjukdom eller där någon av parterna eller barnet utsatts för våld.

Försöksförordning

Eftersom metoden har visat sig så framgångsrik är flera domstolar och familjerätter intresserade av att använda den, särskilt i de fall där man kan räkna med upprepade vårdnadskonflikter. Som det nu är har man dock inte uttryckligt stöd för denna metod i föräldrabalken. Lika som i Norge borde metoden regleras i en försöksförordning för de domstolar där nu metoden pressats in i det nuvarande regelverket. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utvärdering och lagändring

Efter utvärdering av de pågående försöksprojekten bör försöksförordningen ersättas av en lämplig lagändring. Denna lagändring bör bland annat innefatta möjligheten att förordna sakkunniga att delta vid de muntliga förberedelserna i vårdnads mål och att domstolen kan ge den sakkunnige i uppdrag att ha barnsamtal. Det innebär på sikt att domstolar ska kunna förordna sakkunniga med särskild barnkompetens i familjemål. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

På sikt är det också önskvärt att det finns specialdomare (familjedomare) med erfarenhet och kompetens vid varje domstol. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 25 september 2012

Marianne Berg (V)

Bengt Berg (V)

Lars Ohly (V)

Lena Olsson (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Eva Olofsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)